

Jenn Díaz | paper de vidre

Jenn Díaz

JennDiaz.jpg

Jenn Díaz (Barcelona, 1988) és autora de *Belfondo* (2011), *El duelo y la fiesta* (2012), *Mujer sin hijo* (2013), *Es un decir* (2014) i, en català, *Mare i filla* (2015). La seva primera novel·la, *Belfondo*, va ser traduïda a l'italià, i *Mare i filla* es traduirà al polonès pròximament. Col·labora amb *Catorze.cat*, *Jot Down* i *El Periódico*. És premi Continuarà 2016. I amb el recull de contes *Vida familiar* (Proa, 2017) ha guanyat el premi Mercè Rodoreda de contes i narracions de 2016. Avui us avancem un dels contes del recull, l'últim, el que tanca el llibre.

El sanatori

Quan la van dur al sanatori, ella estava convençuda que hi anava per voluntat pròpia, i era veritat, però també era veritat que si finalment s'hi negava, l'haurien obligat a entrar-hi perquè no estava en condicions (quines condicions). Això mai no l'hi ha dit ningú, perquè..., quina importància té (que em van tancar, però pocs dies, i va ser per una depressió) o potser sí que en té, perquè sempre li ha semblat que podria haver-se estalviat aquells dies, que molts o pocs, la van tenir allà tancada, amb les seves hores de visita i la seva soledat (i això que jo tenia visites, no com altres malalts, perquè els altres sí que n'estaven, sí, de malalts). Però no era cert: no se'ls hauria pogut estalviar, de cap manera.

Compartia habitació amb una noia (que la pobra, no volia menjar, i podia ser filla meva, però no ho era, és clar) que tenia un problema amb l'alimentació, ara en diuen així, de l'anorèxia, trastorns o alguna cosa semblant, per no haver de dir les malalties pel seu nom simple i desagradable, per evitar-nos la ganyota. Molt millor així, pensava el marit, perquè encara la faria empitjorar tancar-la amb algun boig (que no estic boja, jo, que quedi clar).

Quan la seva germana va assabentar-se'n, li va fer pena, però va ser una pena relativa, perquè una setmana més tard, ja no hi havia ningú, excepte la família més directa, que l'anés a veure (la gent té coses per fer, i més a l'estiu). Les hores de visita eren tristes, perquè els bojós (els malalts, els malalts...) rondaven pel jardí descontrolats, demanant tabac a tots els familiars, i alguns miraven per terra i es fumaven les sobres dels altres, s'apropaven als que visitaven algú i tots tenien por de tots, perquè no es coneixien (són inofensius, no t'amoïnis, a mi els primers dies també em feien respecte, no com ara...). Però el pitjor de les visites era quan s'acabaven, perquè molts malalts ploraven i s'aferraven als seus familiars; alguns demanaven que no els deixessin, i llavors havia de venir alguna infermera a separar-los, i si les coses anaven massa lluny, sempre hi havia alguna injecció o medicació a temps. Feia molta pena, i els visitants, que així deien a les famílies, tornaven a casa amb el cor enconguit, trencat, però no hi havia cap altra cosa a fer (el pitjor no era això, era quedar-s'hi).

A la nit era quan més neguitosa se sentia, perquè feia molts anys que dormia acompanyada del seu marit i no s'acostumava a dormir sola i tan d'hora, perquè cap a les nou tothom havia de ser a la seva habitació. Els primers dies no va adonar-se ni de l'hora ni de la soledat, perquè la medicació la deixava tan atabalada que no era ella (era com si li haguessin deixat el meu cos a una altra persona, i el fes moure, caminar, menjar, totes les coses amb normalitat, i jo m'ho pogués mirar des de fora). No els deixaven tenir joies, i trobava especialment a faltar el seu collaret d'or, l'únic que duia. Hi havia el seu nom, Marieta; li van regalar els seus fills quan va fer cinquanta anys. Com se'n recordava d'aquell dia, que va ser feliç sense saber que en menys d'un any passaria el que va passar, que el cervell li va fer un gir inesperat, i ja no pensava com havia pensat sempre (i això la gent creu que no pot passar-li, tothom ens creiem molt llestos, molt sans, i què va). De vegades li explicava aquell dia a la seva companya: com tota la seva família li va fer la festa sorpresa, i els seus fills li havien comprat aquell collaret amb el seu nom, i sospitava que la meitat l'havia pagat el seu marit, perquè ells no tenen prou diners per a una joia d'or, per petita i fina que sigui... I si el record la feia plorar, de seguida canviaven de tema, perquè sabien que si les infermeres les veien tristes, augmentaven la dosi, i ja anaven prou drogades. Volia entendre per què aquella nena (perquè era una nena) no volia menjar, si se la veia tan maca, i tenia un cos tan bonic, però els malalts mai entenien per què els altres no eren capaços de resoldre els seus problemes i tots consideraven que el seu era més insuportable, el més greu.

El seu marit hi anava al matí i a la tarda, cada dia, i portava una colònia per perfumar-la, perquè al sanatori no deixaven dur colònies ni sabons ni res, no deixaven dur res, i també un repel·lent per a mosquits, perquè el jardí n'estava ple i picaven (i com picaven, que em deixaven els braços... i després a la nit, quan no podia dormir, em rascava i em feia ferides i les infermeres em miraven). Anaven de bracet i caminaven lentament, si no és que rebien visites, perquè de vegades venia algú més i s'esperaven al banc de l'entrada. Ell també considerava que rebia visites, perquè malgrat no ser-hi tancat, passava les hores pensant en la seva dona, en el moment en què el seu cap va fer allò, aquell gir inesperat.

—Quina festa més maca, la del meu aniversari...

Ell també la recordava, potser perquè cada dia la seva dona en parlava, i s'adonava que important que era per a ella, ara que vivia, des de feia uns quants dies, allà tancada. No se n'oblidava mai ni de la colònia ni del repel·lent (i una tarda va acostar-se a una farmàcia i va comprar un repel·lent que a més fes bona olor, per tenir-ho tot en un). Quan els seus fills hi anaven, gairebé sempre a les tardes, tots se'n posaven, tots feien la mateixa olor, i comprovaven que la mare cada dia parlava una mica millor, torçava menys la boca i començava a vocalitzar. Si hi havia alguna frase o alguna paraula que no li entenien, miraven el pare, que sempre desxifrava què volia dir la seva dona. Feia molta pena, veure'ls a tots dos, perquè ell volia tancar-s'hi al sanatori amb ella i tots ho sabien. Mentre els fills, quan tornaven a casa, feien el sopar i preparaven banyeres per als nens, el pare se n'anava a la casa on van viure un dia tots, feia temps, i menjava alguna cosa per sopar però no gaire, de vegades només una mica de fruita, o alguna cosa freda, de llauna, sense cuinar, i es passava les hores mortes esperant que fos l'hora per poder tornar amb ella. El dia que la van ingressar creia que l'abandonaria, que després del sanatori es divorciarien, perquè amb aquell cervell girat deia unes coses que feien impressió, maldats que li sortien del cor, i

llavors es va prometre que canviaria, no sabia ben bé quina cosa havia de canviar, però ho faria per ella. Un cop dins, les coses es van relaxar, perquè la seva dona es va adonar de com se l'estimava, per més incomprendible que li semblés a la seva germana (què en sap, la meua germana, de la vida que portem).

Quan sortís d'allà, li farien una festa com Déu mana, amb tots els llums apagats, i alguna espelma, i quan arribés a casa, sorpresa, hi serien tots, i li farien un altre regal com el collaret, alguna cosa especial que la fes contenta. Ella havia fet la promesa de fer natació quan sortís del sanatori, perquè li havien recomanat fer alguna cosa per distreure el cap i la natació li agradava, li aniria bé tornar a la piscina i nedar una mica, i potser també sortiria a caminar a les tardes, amb el seu marit, de bracet, com quan van pel jardí (i ja no necessitaríem mai més el repel·lent que feia bona olor). Ara s'adonava que senzilla que era la seva vida, i que era més que suficient, ara que li havia sigut vetada la llibertat. De tant en tant preguntava quan li donarien l'alta, però feia uns quants dies el marit va parlar amb el metge i va dir que encara no l'havien visitada prou, que com que hi havia malalts (això, malalts) que estaven més greus que la seva dona, els visitaven abans, passaven per la consulta amb més regularitat. Ella i la noia anorèctica quedaven de les últimes, perquè no es volien suïcidar ni es volien fer mal... Hi havia gent que ho passava molt malament, al sanatori, i això que en aquell jardí només es podien veure els que estaven bé, imagina't com devien ser els que no ho estaven, i el marit patia, perquè creia que si la seva dona no era boja (que no, que no sóc cap boja, només era una mica..., de tristesa, com de depressió), s'hi tornaria allà, amb tota aquella gent parlant sola, sense familiars, fumant-se les restes de tabac que trobaven per terra.

Últimament no deixaven de parlar de totes les coses que farien quan ja no fossin allà, i sobretot parlaven de com es trobaven a faltar a la nit, no sabien dormir sols, i el marit li deia que almenys ella tenia una companya d'habitació, ell tenia tota una casa en silenci, i no ho suportava, però tots dos sabien que era ella qui més podia queixar-se, i es queixaria més, però tenia mala memòria per culpa de la medicació, i de vegades començava una frase i no l'acabava perquè no sabia què volia dir. Però no només la deixava sense memòria, també les pastilles (aquestes drogues, no hi ha qui les aguant) la feien engreixar, però no era engreixar-se la paraula, sinó que s'estava inflant, com una pilota, i per això el marit va haver d'anar a comprar-li roba una talla més gran, perquè li començava a fer vergonya passejar pels passadissos amb aquelles samarretes i pantalons arrapats a la pell.

—M'han dit que potser surto dilluns...

Eren a dimecres i l'hi deia al seu marit com si fos un secret. L'hi havia dit la seva companya, que normalment quan els metges no et visitaven gaire, perquè ets dels que estàs millor, et veien i et donaven l'alta, que eren els dilluns, i ella tenia visita per a la consulta amb el metge dilluns, i si tot anava bé, tornarien cap a casa, i només s'hauria de prendre la medicació i passar per la consulta un cop al mes, però tot seria diferent perquè dormiria al seu llit, amb el seu marit, i no se sentiria tan sola perquè la gent podria venir a veure-la quan volgués, sense hores de visita. El marit sabia que el millor era no parlar de la sortida, perquè els malalts (no estic malalta, només em sentia una mica trista... ja us ho he dit) s'hi obsessionaven i podien arribar a ser molt infeliços a mesura que passaven els dies i veien que encara no podrien sortir, i això no feia cap altra cosa que endarrerir l'alta. Havia hagut de parlar amb la mare de la noia,

apropar-se a ella a l'aparcament de cotxes, i preguntar-li si podria fer el favor de demanar-li a la seva filla que no parlés amb la seva dona de marxar del sanatori encara, perquè no sabien si era veritat que dilluns li donarien l'alta, i la mare de la noia havia començat a plorar i ell no havia pogut fer res més que posar-li una mà a l'espatlla, amb una mica de vergonya, i consolar-la fent el cor fort. No volia adonar-se que eren iguals, tots dos: la família d'una malalta (que no...). Sí, és clar, parlaria amb ella, i el marit va quedar-se una mica més tranquil, però quan va arribar a casa va començar a pensar ell també en el dilluns, a endreçar una mica la casa per quan ella arribés, i no podia adormir-se pensant i pensant, i tenia raó el metge, era millor no parlar de l'alta, perquè et podies arribar a obsessionar, i ell no volia obsessionar-se.

La seva dona no tenia cap depressió, això ja ho sabia, i no era només tristesa, però quan la sentia dir allò, era massa covard i no la corregia, perquè ja l'hi diria el metge, que no era depressió, o que no només ho era, però ell callava, i els seus fills callaven, i tothom callava i li deia que no estava tan malament, que li podia passar a tothom (i tant que sí, i tant), i tots es posaven el repel·lent amb bona olor i passejaven pel jardí durant les hores de visita. Dilluns la seva dona passaria per la consulta del metge, quedaven pocs dies, i sabrien si podien marxar a casa o no, però si encara no podien marxar, no passaria res (home, vaig entrar per voluntat pròpia, potser també puc sortir d'aquí quan vulgui, ¿no?) (silenci), ell compraria una mica més de roba, i potser també podria comprar una mica de fruita i verdura, per cuinar i que les hores passin una mica més ràpides. Ja duia una llista de les coses que necessitaven per a la festa sorpresa, encara no n'havia parlat amb ningú i se sentia, dins de la tristor, una mica animat organitzant-la al seu cap, ell mai no s'encarregava d'aquestes coses, que sempre eren els seus fills o la seva dona qui les feien. Potser el metge trobava que hi havia gent molt pitjor que la seva dona, i que valia més que tornessin a casa abans que fos massa tard.

Avançament editorial per gentilesa de [Proa](#)